

İklim değişikliğiyle mücadele her alanda dönüşümle mümkün olabilir

Kimseyi geride BIRAKMA

İklim değişikliği ile mücadelenin ana eksenini oluşturan enerji dönüşümünün planlama ve uygulamasında her aşamanın "adil dönüşüm" prensipleri çerçevesinde yürütülmesi kritik önem taşıyor. Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu (ITUC), iklim hedefleriyle uyumlu bir net sıfır emisyon patikasına geçişi, ekonomi çapında bir dönüşüm süreci olarak ele alıyor. ITUC, adil dönüşümü tüm işlerin doğa ve iklimle uyumlu, insana yakışır olduğu, yoksulluğun ortadan kaldırıldığı ve tüm toplum kesimlerinin kalktığı bir geleceği mümkün kılan planlar, politikalar ve yatırımlar bütünü olarak tanımlıyor. Adil dönüşüm "kimseyi geride bırakmama" ilkesiyle de örtüşüyor.

ŞEHRİBAN KIRACI

Adil dönüşüm SHURA Enerji Dönüşümü Merkezi'nin 'Enerji Dönüşümünde Ana Eksen: Adil Dönüşüm' raporuna göre, iklim değişikliğiyle mücadelede zamanında hareket etmek ve dönüşümün yaratacağı riskleri yönetmek önem taşıyor. Rapora göre, adil dönüşüm planlamasının, ilgili tüm taraflarla sosyal diyaloga, işçiler ve işçi sendikaları ile toplu sözleşmeye dayanması, bu sözleşmelerin kamuya açık ve yasal olarak uygulanabilir, uygulamaların da izlenebilir olması sağlanmalı. Enerji dönüşümünün yanında çok farklı üretim ve hizmet faaliyetlerinde de köklü değişimler gerektiren emisyon azaltım stratejilerinin istihdam üzerindeki kesin etkileri hakkında yapılan değerlendirmeler, pozitif yönde olsa da karbon yoğun sektörlerin daralması ve hatta ortadan kalkması nedeniyle bu sektörlerdeki istihdamın olumsuz etkilenmesi bekleniyor. Raporda kapsayıcı bir adil dönüşümün prensipleri şöyle özetlendi:

Adil dönüşüm

Adil dönüşüm sürecinin tasarımı, işçiler, işçi sendikaları, işverenler, hükümetler ve yöre halklarının arasındaki müzakereleri kapsamında yapılmalı. İşçilerin ve yöre halklarının geleceğini ve geçim kaynaklarını güvence altına alınmalı. Adil dönüşüm kapsamı iyi belirlenmeli, finansal kaynaklar bu kapsam-

Adil dönüşümle, iklim adaleti başta olmak üzere sosyal adalet sağlanmalı. Adil dönüşüm, iklim adaleti başta olmak üzere genel anlamda sosyal adaleti sağlayacak şekilde, bireylerin olanaklara eşit erişimini sağlamalı; temel sosyal koruma ve insan haklarını garanti etmeli. Fosil yakıt sanayilerinde ve diğer karbon yoğun, ağır sanayi

Çalışana güvence şart

Raporda, Türkiye'nin adil dönüşüm konusunda izlenmesi gereken politikalar şöyle özetlendi:

- Adil dönüşüm sürecinin tasarımı, işçiler, işçi sendikaları, işverenler, hükümetler ve yöre halklarının arasındaki müzakereleri kapsamında yapılmalı. İşçilerin ve yöre halklarının geleceğini ve geçim kaynaklarını güvence altına alınmalı.
- Adil dönüşüm kapsamı iyi belirlenmeli, finansal kaynaklar bu kapsam-

la uyumlu şekilde oluşturulmalı. Ulusal adil geçiş fonu oluşturulmalı.

- Eğitim sistemi içerisinde adil dönüşümü destekleyecek bileşenler bölgelerin ihtiyaçlarına göre farklılaştırılarak tasarlanmalı ve aktif hale getirilmeli.
- Tedarik zinciri yaklaşımı içerisinde KOBİ'lerin adil dönüşümünü kolaylaştıracak mekanizmalar tesis edilmeli.
- Şirketler, ilgili sektörlerindeki dönüşüm risklerine ilişkin gönüllü bir raporlama yapmak üzere teşvik edilmeli.

şümün prensipleri şöyle özetlendi:

- Düşük karbonlu ekonomiye geçiş, sosyo-ekonomik ve çevresel dayanıklılığı sağlayacak uzun dönemli bir vizyon doğrultusunda tasarlanmalı.

Adil dönüşümle, iklim adaleti başta olmak üzere sosyal adalet sağlanmalı. Adil dönüşüm, iklim adaleti başta olmak üzere genel anlamda sosyal adaleti sağlayacak şekilde, bireylerin olanaklara eşit erişimini sağlamalı; temel sosyal koruma ve insan haklarını garanti etmeli.

Fosil yakıt sanayilerinde ve diğer karbon yoğun, ağır sanayi

kollarında çalışan işçilerin günümüzün refahına yaptığı katkı göz ardı edilmemeli. Bu işçiler için gelir desteği, yeniden eğitim, yeni sektörlerle yerleştirme destekler sağlanmalı.

- Toplumun yenilenmesine yönelik planlar bölgelerdeki coğrafi, kültürel, tarihsel farklılıkları ve farklılaşan ihtiyaçları dikkate alarak yapılmalı.
- Temiz şehirlerin, metropollerin geliştirilmesine yönelik hazırlanan sektörel planlara sosyal taraflar dahil edilmeli.

Adil dönüşümle, iklim adaleti başta olmak üzere sosyal adalet sağlanmalı.